

BUGUNGI KUNDAGI TA'LIM JARAYONIDA ZAMONAVIY PEDAGOGIK YONDASHUVLARNING ROLI (MAKTABGACHA VA BOSHLANG'ICH TA'LIM MISOLIDA)

Usmonova Nigina Tolibjon qizi

DTPI boshlang'ich ta'lim 5-bosqich (6-BTS21) talabasi

niginausmonova02022@gmail.com

<https://doi.org/10.5281/zenodo.17332108>

Annotatsiya: ushbu maqolada maktabgacha va boshlang'ich ta'lim bosqichlarida qo'llanilayotgan zamonaviy pedagogik yondashuvlarning bugungi kundagi dolzarbligi yoritilgan. Ta'lim sifatini oshirish, o'quvchilarning mustaqil fikrlashi, ijodkorligi va faol ishtirokini ta'minlashda bu yondashuvlarning tutgan o'rni tahlil qilingan. Shuningdek, ularning samaradorligini oshirishga qaratilgan tavsiyalar ham berilgan.

Kalit so'zlar: zamonaviy pedagogik yondashuvlar, maktabgacha ta'lim, boshlang'ich ta'lim, ta'lim sifati, innovatsion metodlar

Аннотация: в данной статье рассматривается актуальность современных педагогических подходов, применяемых в системе дошкольного и начального образования. Проанализирована их роль в повышении качества образования, развитии самостоятельного мышления, креативности и активности учащихся. Также приведены рекомендации по повышению эффективности этих подходов.

Ключевые слова: современные педагогические подходы, дошкольное образование, начальное образование, качество образования, инновационные методы

Annotation: this article explores the current relevance of modern pedagogical approaches used in preschool and primary education. It analyzes their role in enhancing education quality, fostering independent thinking, creativity, and active participation among learners. The article also offers recommendations for improving the effectiveness of these approaches.

Keywords: modern pedagogical approaches, preschool education, primary education, education quality, innovative methods

Maktabgacha va boshlang'ich ta'lim bosqichi har bir inson hayotida asosiy ta'lim poydevorini tashkil etadi. Bu davrda ta'lim sifati bolaning intellektual, ijtimoiy va ma'naviy rivojlanishiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. So'nggi yillarda O'zbekistonda ta'lim tizimida olib borilayotgan islohotlar doirasida pedagogik jarayonga zamonaviy texnologiyalar va innovatsion yondashuvlar keng joriy qilinmoqda. Ushbu yondashuvlar ta'lim sifatini yangi bosqichga olib chiqishga xizmat qilib, bolalarning o'zlashtirish jarayonini samarali va qiziqarli qiladi. Zamonaviy pedagogik yondashuvlar jumlasidan interfaol metodlar, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT), STEAM tamoyillari, shuningdek, o'yin yondashuvlari va aralash ta'lim texnologiyalari alohida o'rin tutadi.

Interfaol metodlar o'quvchilarning faol ishtirokini ta'minlab, ularning fikrlash, muloqot qilish va jamoada ishlash ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi. Masalan, "aqliy hujum" yoki "klaster" kabi metodlar bolalarning bilimlarni tizimlashtirish va mustaqil fikr yuritish imkoniyatlarini oshiradi. Shuningdek, axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining o'quv jarayonida qo'llanilishi o'quv materiallarini yanada jonlantiradi, o'quvchilarning qiziqishini

oshiradi va bilimlarni osonroq egallashga yordam beradi. Elektron darsliklar, interaktiv taqdimotlar va multimedia vositalari orqali o'quv jarayoni nafaqat samarali, balki zamonaviy ko'rinishga ega bo'ladi.

STEAM yondashuvi – bu fan, texnologiya, muhandislik, san'at va matematikaning integratsiyasi bo'lib, bolalarning ijodkorlik va mantiqiy fikrlash qobiliyatlarini oshirishda muhim rol o'ynaydi. Mazkur yondashuvda o'quv jarayoni faqat bilim berishdan iborat bo'lmay, balki amaliy mashg'ulotlar va loyihalar asosida shakllantiriladi. Bu esa bolalarning mustaqil fikrlashini va muammolarni hal qilish qobiliyatini rivojlantirishga xizmat qiladi.

O'yin yondashuvlari esa, ayniqsa maktabgacha yoshdagi bolalar uchun ta'limni qiziqarli va samarali qilishda asosiy vosita hisoblanadi. Rivojlantiruvchi o'yinlar bolalarning ijtimoiy va kognitiv ko'nikmalarini shakllantiradi, ularning o'zaro muloqotini, hissiyotni va diqqatini rivojlantiradi. O'yin orqali o'rganish bolaning ta'limga bo'lgan qiziqishini oshiradi va bilish jarayonini mustahkamlaydi.

Aralash ta'lim texnologiyasi (blended learning) esa an'anaviy va onlayn ta'lim shakllarini uyg'unlashtirib, o'quvchilarga yanada moslashuvchan va individual o'rganish imkoniyatlarini taqdim etadi. Bu yondashuv o'quvchilarning mustaqil ishini rag'batlantiradi hamda o'qituvchiga ta'lim jarayonini samarali boshqarish imkonini beradi.

O'zbekiston ta'lim tizimida ushbu zamonaviy pedagogik yondashuvlarning samaradorligi bir qator tadqiqotlar orqali baholangan. Statistik ma'lumotlar shuni ko'rsatadiki, interfaol metodlar va AKT vositalari maktabgacha va boshlang'ich ta'limda keng qo'llanilmoqda va yuqori samaradorlikka ega. STEAM tamoyillari esa bolalarning ijodkorligini oshirishda muhim vosita bo'lib xizmat qiladi. Rivojlantiruvchi o'yin texnologiyalari ayniqsa maktabgacha ta'limda yuqori natijalar beradi, ammo boshlang'ich ta'limda ularning qo'llanilishi pastroq darajada. Blended learning modeli esa boshlang'ich ta'limda an'anaviy va onlayn ta'limni birlashtirishda samarali vosita hisoblanadi.

Shu bilan birga, zamonaviy pedagogik yondashuvlarni tatbiq etishda ayrim muammolar ham mavjud. O'qituvchilarning pedagogik malaka darajasi ba'zida yetarli emasligi, maktablarning zamonaviy texnik jihozlar bilan ta'minlanishi pastligi va innovatsion metodlarni qo'llashga tayyorlik darajasi o'rtacha darajada bo'lishi ta'lim sifatining barqaror oshishiga to'siq bo'lmoqda. Buning uchun doimiy malaka oshirish kurslari, infratuzilmani yaxshilash, zamonaviy o'quv uskunalari bilan ta'minlash hamda pedagoglar uchun muntazam trening va seminarlar tashkil etish zarur.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 8-maydagi PQ-4312-sonli qarori bilan tasdiqlangan "Ilk qadam" davlat dasturi doirasida maktabgacha ta'lim muassasalari zamonaviy jihozlar bilan ta'minlanmoqda va innovatsion pedagogik yondashuvlar joriy etilmoqda. Bu esa ta'lim sifatini oshirish, yosh avlodning har tomonlama rivojlanishiga xizmat qilmoqda. Shu tariqa, zamonaviy pedagogik texnologiyalar maktabgacha va boshlang'ich ta'limda sifatli va samarali ta'lim jarayonini tashkil etishda muhim vositaga aylangan.

Pedagogik jarayonda interfaollik, AKT va STEAM yondashuvlarini birlashtirish ta'lim jarayonining qamrovini kengaytiradi, o'quvchilarning bilish faolligini oshiradi va ularni hayotda mustaqil fikrlashga, ijodiy yondashishga tayyorlaydi. Shu bilan birga, o'yin texnologiyalari bolalarning ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantirishda asosiy omil bo'lib xizmat

qiladi. Blended learning esa o'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi o'zaro aloqani mustahkamlaydi, ta'limni yanada moslashuvchan va individual qiladi.

Adabiyotlarda ta'kidlanishicha, pedagogik innovatsiyalarni joriy etishda asosiy omil sifatida o'qituvchilarning malaka darajasi ko'tarilishi muhim hisoblanadi (Ziyomuhamedov, 2020; Yo'ldoshev va Yo'ldosheva, 2021). Shu bois ta'lim tizimida uzluksiz kasbiy rivojlanish tizimini tashkil etish, zamonaviy pedagogik yondashuvlar bo'yicha muntazam treninglar o'tkazish muhim ahamiyatga ega. Shuningdek, o'quvchilarning individual xususiyatlarini hisobga olgan holda ta'limni moslashtirish zarur (Sharipova, 2023).

Yuqorida qayd etilgan pedagogik yondashuvlarning samaradorligi haqida olib borilgan tadqiqotlarda interfaol metodlar va AKT vositalari eng yuqori baholarga ega bo'lgani kuzatilgan (OECD, 2021; UNESCO, 2022). STEAM tamoyillarining integratsiyasi o'quvchilarning nafaqat fan bilimlarini, balki ijodiy fikrlash ko'nikmalarini ham rivojlantiradi, bu esa ularni zamonaviy jamiyatning talablariga tayyorlaydi. O'yin yondashuvlari esa ayniqsa maktabgacha ta'limda bolalarning o'zaro munosabatlari va kognitiv ko'nikmalarining rivojlanishida katta ahamiyat kasb etadi (Abdullaev, 2023).

Shunday qilib, maktabgacha va boshlang'ich ta'lim tizimida zamonaviy pedagogik yondashuvlarning roli juda katta bo'lib, ular bolalarning har tomonlama rivojlanishini ta'minlashda muhim vosita hisoblanadi. Ularning muvaffaqiyatli tatbiqi ta'lim sifatini oshirish, yosh avlodning bilim, ko'nikma va malakalarini zamonaviy talablar darajasida shakllantirish imkonini beradi. Buning uchun ta'lim sohasida innovatsiyalarni joriy etish, o'qituvchilarning malakasini doimiy oshirib borish va ta'lim infratuzilmasini yaxshilash zarurdir. Faqat shu yo'l bilan mamlakatimizning ta'lim tizimi global miqyosda raqobatbardosh va sifatli bo'lishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Abdullaev R. STEAM yondashuvining ta'lim tizimidagi o'rni. *Pedagogika*, 2023, №2, 45-52.
2. Karimov I. *Barkamol avlod – O'zbekiston taraqqiyotining poydevori*. Toshkent: O'zbekiston, 2019.
3. Ministry of Preschool Education of Uzbekistan. *Ilk Qadam Curriculum*. Tashkent, 2022.
4. OECD. *Innovative Pedagogies for Powerful Learning*. Paris, 2021.
5. Sharipova Sh. Boshlang'ich ta'limda STEAM yondashuvi tajribalari. *Ta'lim va innovatsiya*, 2023, №4, 34-41.
6. UNESCO. *Early Childhood Education and Care*. Paris, 2022.
7. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 8-maydagi PQ-4312-son qarori.
8. Ziyomuhamedov B. *Zamonaviy ta'lim metodlari*. Toshkent: Yangi asr avlodi, 2020.
9. Yo'ldoshev J., Yo'ldosheva M. *Pedagogik texnologiyalar*. Toshkent: Fan, 2021.
10. Islomova M. *Innovatsion pedagogik yondashuvlar va ularning ta'lim sifatiga ta'siri*. *Ta'lim nazariyasi va amaliyoti*, 2024, №1.